

Дзвоник

№ 113

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, серпень, 2016 рік

2016 – рік Івана Франка

(1856-1916)

Дзвоник (Clopotel)

№ 113, 2016 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Дмитро ПАВЛИЧКО

Наш прапор

Небеса блакитні
Сяють з глибини,
А пшеничні й житні
Мерехтять лани.

Образ цей не зблідне,
Хоч минуть жнива.
Це знамено рідне –
Злото й синява.

Прапор наш, як літо,
В сонці майорить.
По долині – жито,
По горі – блакить.

Прапор наш – не битва,
Не рушничний дріб:
По горі молитва,
По долині – хліб.

Петро ОСАДЧУК

У рідному краї

Україна моя починається
Там, де туга моя кінчається,
Край дороги, як пісня чайна,
Починається Україна.

Україна моя починається
Там, де палуба грізно хитається,
Там, де в клетках Чорного моря,
Б'є панцерник у царство горя.

Україна моя починається
Там, де панство навіки кінчається,
Де смереки у вільних Карпатах,
Як ракети, стоять на чатах.

Україна моя починається
Там, де доля моя усміхається,
І, як небо, як даль солов'їна,
Не кінчається Україна.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

За порогом осені

Якось уранці Сашко виглянув у вікно й побачив, що на дорозі вже не гурчать натужно вантажівки з буряками. Тільки коли-не-коли проторохкотить яка порожняком і лінкувато відбіжать до дворів обважнілі за літо кури, що шукають собі всяку поживу.

І городину всю вже позбирали. Тільки картоплиння та гарбузове гудиння полишилося маленькими острівцями серед незвично чорної землі. І сонечко стало ніби трохи лінкувате – і сходить пізніше, і гріє начеб неохоче. І дощі стали частіше перепадати.

– От до зими йдеться, – сказав батько матері. – Треба б навідатися до діда Степана. Збігло літо, а ми за роботою до нього ні разу й не вибралися. Добре, що сьогодні неділя.

– Тату, візьми мене з собою, – попрохав Сашко.

– А як же я без тебе? Візьму. Ти ж у нас завжди за першого помічника.

Сіли вони вдвох у машину і хутко помчали за село, за високу гору серед спорожнілих, занімілих піль. Там, біля тихої річки із задумливими вербами, притулився до лісу колгоспний садок.

Спинилися біля дерев'яних воріт, батько посигнавив, а Сашко виліз із кабіни й вистрибом помчав до воріт. Він скучив за дідом і радів, що його побачить.

Назустріч йому з-під багряних яблуневих крон виступив дід Степан – високий, усміхнений, з білою – аж до грудей – бородою. І такий добрий, лагідний, такий спокійний, як оця річка біля саду.

– А підріс же ти, як з води, – мовив дід після привітань. Скуйовдив Сашкового чуба й пригорнув онука.

– Скоро, голубе, будеш козарлюгою.

Підійшов батько, поцілувався з дідом і спитав:

– То чи добре яблука вродили?

– А вродили. І рясно, і великі, наче кавуни.

І вони втрьох пішли в сад.

У прохолодній тиші чутно, як шелестить під ногами жухла трава і гупають об землю яблука.

– Он антонівка яка налилася, – показує дід на крилате дерево. На ньому поміж листя, гнучи долу гілля, висять великі жовті яблука.

Сашко зірвав одне й підніс його проти сонця.

Запахуще яблуко просвічувалося.

Видно було навіть зернятка всередині і тень від його пальців з другого боку.

– Вже час їх і зривати, – сказав дід, – бо скоро вда- рять морози, а там не зогледишся, як і сніг випаде.

І Сашкові уявилося, як тихо висівається на зчорнілі, принишклі поля і дерева перший сніг, як густа біла пороша вкривав все навкруг і сад засинає на зиму, немов ведмідь. А поміж дерев скрадаються, сторожко пантруючи на всі боки, довговухі зайці, яких привела сюди з лісу цікавість. Може, й лисиця протягне тут по глибокому снігу свій пухнастий хвіст.

– Дивися, онуче, яка щедра наша земля, – відриває його від думок дід Степан. – Усе, що хочеш, чого душа забажає, на ній родить. Щасливі ми, бо живемо на такій землі.

А й справді, думає Сашко, щедра земля. Як його мама. І нікого не обійде тією щедрістю. Він примружив очі й спробував уявити все, що родить земля: яблука, груші, картоплю, сливи, помідори, буряки, абрикоси, кавуни, смородину, полуниці... Хіба все одразу й згадаєш?

Коли виходили з саду до воріт, дід простягнув Сашкові кілька антонівок:

– Почастуєш своїх друзів. Ви ж прийдете на поміч, як збиратимем яблука?

– Ти ще й питаєш, діду! Прийдемо всією вулицею. Хто ж відмовиться збирати яблука?!

Коли вони від'їжджали, біля воріт ще довго стояв дід Степан. Він думав про щось тільки йому відоме і тихо всміхався в розкошлану вітром білу бороду. А позаду діда врочистий сад наслуховував, як десь здалеку наближається до нього дощ. Тулилася до дерев уже притихла на зиму, ніби аж соннувата, річка. Вона, мабуть, теж думала про недалекі сніги й морози.

В кабіні пахли, мов подих осіннього саду, великі жовті антонівки. А обабіч дороги бігли назустріч машині прив'ялі або присохлі трави.

Над полями подавали хрипкі голоси заклопотані галки.

І Сашкові подумалося: мабуть, усе на світі знає, що скоро прийде зима, що осінь щоранку вже виглядає її. Якогось дня вони нарешті зустрінуться там, у тихому саду біля річки й лісу. І зима подякує осені за її щедрі плоди. А потім аж до весни стерегтиме, щоб ніхто не сполохав сон стомленої землі...

Людмила ДОРОШ

Справжній друг

Ось і літечко настало. Його всі звірята в лісі чекали. І як же його не чекати, коли закінчується навчальний рік і починається пора відпочинку? Особливо нетерпляче чекали канікул лисенятко Рудько та їжачатко Вколько. Вони дуже здружилися в першому класі, обидва гарно вчилися, і батьки пообіцяли відіслати їх до лісового дитячого табору, де вони ходитимуть у походи, навчатися орієнтуватися у місцевості, запалювати вогнище і навіть варити кашу в казані, як це робили колись козаки!

І ось малеча вже в таборі. Помахали лапками батькам, які вже віддалялися в лісовому таксі, а потім пішли знайомитися з іншими звірятами. А їх там було багато, і майже всі набагато доросліші від них. Але Рудько із Вкольком були дуже сором'язливими, тож присіли скраю на пенечку та й роздивляються. Їхню увагу привернув один майже дорослий вовк, який сидів у гамаку під розлогим дубом, а до нього сходилися усі звірятка й щось йому приносили.

– Ти диви, Вкольку, скільки друзів у цього вовчика. От би й нам стільки! – за-світилися оченята у маленького лисеняти, у якого, окрім їжачка, не було жодного друга.

А тут і вовк помітив їх і покликав лапою до себе.

– Привіт, ви новенькі? – запитав їх і, не чекаючи відповіді, вів далі: – Хотите бути моїми друзями? У мене всі тут друзі!

– ошкірив він у дивній усмішці свої гострі зуби. – Правда? – звернувся до звірят, і всі дружно відповіли, що правда. – І ви теж будете згідні? – і він поклав свою велику брудну лапу на плечі Рудьку і хотів зробити це і зі Вкольком, але вчасно відсахнувся. – А от таких колючок я не люблю, – і штурхонував малого черевиком.

Вдень, коли наглядачі і вчителі з табору проводили з дітьми різні цікаві заняття, Рудько та Вколько разом з іншими звірятами дружно пра-

цювали та розважалися, а коли після обіду мали вільний час, вовк Сіряк управляв малими звірятами, як хотів. То йому черевики вичистити треба, то штанці випрасувати, то ще щось. Вколькові це не подобалося, і він не раз говорив Рудьку:

– Який же ти йому друг? Йому всі прислужуються, бо бояться його, он диви, який він великий та зубастий!

Але його друг Рудько і не чув, і не бачив, що діється довкола. Він був такий щасливий, що найпопулярніший хлопець табору – його друг! Тож коли Сіряк наказав йому побігти до лісового магазину, що по той бік пагорба, і принести йому пачку цигарок, малий і оком не мигнув:

– Вколько, підеш зі мною за компанію?

Але його друг лише похитав головою – він знав, що його вмовляння ні до чого не призведуть, і Рудько все одно побіжить за цигарками.

І от вже ніч. Вколько відкрив очі, а Рудька все немає. Не спалося їжачкові, все думав про свого друга: хоча б не попав у якусь халепу.

Незабаром здійнявся великий галас: закалатав тривогу великий дзвін, скликаючи всіх мешканців табору. Біля завідуючого табору стояв дядечко-кріт, власник магазину, а біля них, схиливши голову, почервонілий Рудько.

– Дивіться на цього розбишаку і мотайте собі на вуса: такого наш табір терпіти не буде! – почав схвильований завідуючий. – Цигарки в таборі – це не допустимо, і сором тому, хто на це зважився. А тепер перед всіма звірятами, – звернувся він до Рудька, – скажи, чи причетний ще хтось до цього?

Нещасний Рудько підвів голову й на його очах зарясніли сльози.

(Продовження на 11 сторінці)

24 серпня – День Незалежності України

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

Пісня для всіх

А я найбільше хочу
зробити так, щоб діти
були завжди щасливими
у всьому-всьому світі,
щоб ні війни, ні голоду
ніхто й ніде не знав,
щоб кожен день до кожного
приходив, як весна!

А що для цього треба?
Прозоре й чисте небо,
і сонце променисте,
і неодмінно – пісню,
таку, як сонце й небо, –
для всіх дітей одну!..

А пісню цю, як виросту,
я сам для всіх складу.

Микола СИНГАЇВСЬКИЙ

Я все люблю

Я все люблю в своїм краю:
Криницю, звідки воду п'ю,
Та повні гомону ліси,
Та дзвони срібної роси.

Я все люблю в своїм краю:
Ось під веселкою стою,
Ось дощ веселий напоїв
Тужавий колос рідних нив.

Я все люблю в своїм краю:
Найбільше – матінку свою,

Ласкаву, рідну і єдину...
Люблю, як сонце, Батьківщину.

Дмитро БІЛОУС

Вогнище родинне

На світі білому єдине,
як і дніпрова течія,
домашнє вогнище родинне,
оселя наша і сім'я.

Ми відтоді початки лічим,
як муж з камінням і паліччям
за звіром кидався вдогонь,
а жінка берегла вогонь,

вогонь, що предки розкладали,
здобутий ними від тертя;
пожитки різні, причандали,
що перейшли з первобуття.

Й слова житейські необхідні,
що проростали, як зерня,
вогнем освячені і рідні:
горнутись, горниця, горня.

Хоч їх походження і різне –
немає в цьому дивини.
Та дух вітчизни, материзни
несуть і досі нам вони.

Слова, що доти їх не знали,
первісні трепетні слова,
що зігрівали і єдали, –
і мова врунилась жива.

В щасливі і в тяжкі години –
куди б нам не стелився шлях –
не гасне вогнище родинне,
в людських запалене серцях.

Василина ГОЛОВЧУК

Літні ночі

Ми з мамою любили літніми вечорами, а часом і цілими ночами сидіти на свіжому сніні, тільки що привезеному з поля й накинutoму під дах, щоб на нього не дощило, стежити за зірками, шукати й вибирати собі свою.

Деколи сиділи й розмовляли, як кажуть, «повне з порожнім». Батькові не подобалось лежати на сніні, тому він не затримувався з нами, а подавався до хати.

Хто ні разу не сидів і не спав на пахучому сніні, той і не зрозуміє мене, сільського хлопця, що таке може бути. Які прекрасні літні вечори та ночі! Навіть і тоді, коли йде літній дощик, краплини якого падають на дах. Та не абияк. А музично, наче хтось тисне на клавiші рояля.

Нічну тишу подеколи порушує скрик пташки, яка шукає втрачену пару, чи шепіт вітру, який на своїх крилах приносить інколи зда- лека приємні звуки пісні або мелодію гармошки.

Нарешті я обрав собі зірку. Вона була такою маленькою, яскравою, і майже цілий час усміхненою. І раптом я помітив, як одна із зірок почала падати. Я закричав і заплакав.

Мама запитала, що сталося. «Прикинулось тобі щось там, заболіло, чи щось вжалило?»

Я не зміг їй відповісти через плач, а вона дивилася на мене і не знала, що зі мною діяти, як

допомогти.

Нарешті я продушив крізь сльози:

– Вона була така крихітна, тож як впаде на землю, розіб'ється на скалки.

– Хто чи що впаде на землю? – питає мене мама. – Тобі щось приснилось?

– Ні, мамо, не приснилось. Я бачив, як упала крихітна маленька зіронька і занепокоївся, – відповідаю.

– Заспокойся, синку, вона впаде у озеро, де перетвориться на прекрасне латаття з білими пелюстками і жовтим сердечком, і нею будуть милуватися перехожі. І місяць теж.

Я слухав маму, а далі попросив повести мене туди, щоб побачити ту чарівну квітку із зіронькою посередині.

Не знаю, скільки думав я про зірку, яка обняла мене своїм сяйвом, заговорила до мене, сказала, що дуже зраділа, коли почувла, що хтось не-

знайомий клопочеться про неї. І обіцяла ще сильніше світити мені дорогу.

Лише тепер я зрозумів, звідки долинала та чарівна музика, наче коліскова. Мені чомусь не хочеться просинатись, я продовжую слухати пташиний концерт із заплющеними очима.

Я прокинувся. На мене впали сонячні промені. Біля мене немає нікого. Я на сніні, такому пахучому. Тепер я запитую себе, що це було?

Микола КОРСЮК

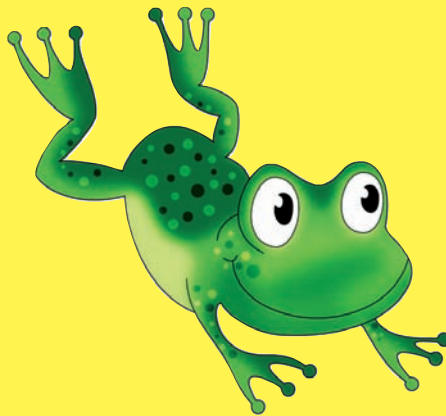
ТЕЛЕФОН

Рано-вранці всіх ворон
Розполохав телефон, –
Воронята із гнізда
Випурхнули, щоб біда
Тут не сталася яка, –
Розкричались і сороки,
Розлетівшись на всі боки.
Трубку взяла Ворониha,
Бо й сама боялась лиха, –
Враз у трубці дуже строго
Пролунав голос старого
Ворона; він, сивий дід,
Запрошує на обід,
Бо і в сина у гнізді
Пропищали на зорі
Воронята премалі.
Отож буде вдячний дід,
Що всі прийдуть на обід.

Головату та ще й тлусту,
Коли тут – усе навспак, –
Куди глянеш – лиш буряк,
Бо цей добрий наш народ
Ним засіяв весь город,
Буряків візьми ось п'ять, –
Накорми своїх кролят
Й не буди моїх зайчат.

ЖАБИНА СТЕЖКА

В жаби стежка жабина,
Нею ходить лиш вона.
– Стриб-стриб-стриб
і плиг-плиг-плиг
до ставка, де жде комиш.
За жабою жабенятко,
за ними повагом татко, –
– Стриб-стриб-стриб
і плиг-плиг-плиг
до ставка, де жде комиш.
Коли почнеться забава,
Докульгає й жаба-баба.

АНДРІЙКО

Наш Андрійко, розумійко,
Кроленят придбав аж трійко, –
Отож вийшов вранці з хати,
Щоби їх нагодувати,
А там на межі зайчиха
Попросила його стиха:
– Не буди моїх малят,
Нехай трішки ще посплять,
Бо знайшлось у мене п'ять.
– Не буду я їх будити,
Але треба й моїм жити,
Тож прийшов я по капусту
Головату та ще й тлусту.
– Звідки візьму я капусту

СВЯТО

Як ішли ми по зарінку,
Назбирали кіш барвінку,
На зарінку посідали
І віночки позвивали,
Поклали ми на голівки
І подались до домівки,
По дорозі нас вітали,
Бо ми пісеньки співали, –
Завтра підемо до школи
У віночках барвінкових, –
Ми вже йдемо у перший клас, –
Буде радості у нас!

Іван ФРАНКО

Грицева шкільна наука

I

Гуси зовсім нічого не знали про се. Ще того самого поранку, коли батько мав гадку відвести Гриця до школи, не знали гуси про сей намір. Тим менше знав про нього сам Гриць. Він, як звичайно, встав рано, поснідав, поплакав трохи, почухався, взяв прут і, підскакуючи, погнав гуси з обори на пасовисько. Старий білий гусак, як звичайно, наставив до нього свою невеличку голову з червоними очима і червоним широким дзьобом, засичав різко, а відтак, таракаючи про щось нецікаве з гусками, пішов передом. Стара грива гуска, як звичайно, не хотіла йти в ряді, але попленталася поза містком і зайшла в ровок, за що Гриць швякнув її прутом і назвав "луп'ярем", – так він мав звичай називати все, що не піддавалося його високій власті на пасовиську.

Очевидна річ затим, що ані білий гусак, ані грива гуска, ані взагалі ніхто з цілої череди – як їх було двадцяттеро й п'ятеро – так ані одно не знало про близьке перенесення їх володаря та воєводи на інше, далеко не так почесне становище.

Тож коли нагло і несподівано надійшла нова вість, себто коли сам батько, йдучи з поля, закликав Гриця додому і там віддав його в руки матері, щоб його вмила, вичесала і вбрала, як бог приказав, і коли потім батько взяв його з собою і, не кажучи ні слова, попровадив трепечучого вниз вигоном, і коли гуси побачили свого недавнього повода-тора зовсім у зміненим виді, у нових чобітках, у новім повстянім капелюшку і червоним ременем підперезаного, піднявся між ними наглий і дуже голосний окрик зачудування. Білий гусак підбіг близько до Гриця з витягненою головою, немов хотів йому добре придивитися; грива гуска також простягнула голову і довгий час не могла й слова вимо-

вити з наглого зворушення, аж вкінці швидко вицокотіла: де-де-де-де?

– Дулна гуска – відмовив гордо Гриць і відвернувся, немов хотів сказати: "Еге, чекай лише, не в такі я тепер пани вскочив, щоб іще став відповідати тобі на твоє гусяче питанням. А втім, може, й тому не відповів, що сам не знав.

Пішли горі селом. Батько нічого, і Гриць нічого. Аж прийшли перед просторий старий будинок під соломою, з комином наверху. До того будинку йшло багато хлопців таких як Гриць або й більших. Поза будинком по горі ходив пан у камізельці.

– Грицю! – сказав батько.

– Га! – сказав Гриць.

– Видиш оту хату?

– Видзу.

– Пам'ятай собі, се школа.

– Ба, – сказав Гриць.

– Сюди будеш ходити вчитися.

– Ба, – сказав Гриць.

– Справуйся добре, не пустуй, пана професора слухай. Я йду, аби тебе записав.

– Ба, – сказав Гриць, майже нічого не тямлячи, що говорив батько.

– А ти йди з отсими хлопчиками. Візьміть його, хлопчики, з собою!

– Ходи! – сказали хлопчики і взяли Гриця з собою, а тим часом батько пішов у огород поговорити з професором.

II

Увійшли до сіней, у яких було зовсім темно і страшно воняло торішньою гнилою капу-стою.

– Видиш, там? – сказав до Гриця один хлопчик, показуючи в темний кут.

– Видзу, – сказав, тремтячи, Гриць, хоч зовсім нічого не видів.

– Там яма, – сказав хлопчик.
– Яма! – повторив Гриць.
– Як будеш зле справуватися, то професор всадить тебе в оту яму і будеш мусів сидіти цілу ніч.

– Я не хочу! – скрикнув Гриць.

Тим часом другий хлопчик шепнув щось до першого хлопчика,оба засміялися, а потім перший, налапавши шкільні двері, сказав до Гриця:

– Застукай до дверей! Борзо!

– Насцо? – спитав Гриць.

– Треба! Тут так годиться, як хто перший раз приходить.

У школі був гомін, мов в улію, – але коли Гриць застукав кулаками до дверей, зробилося тихо. Хлопчики звільна отворили двері і втрутили Гриця досередини. В тій хвили залупкали добрі березові різки по його плечах.

Гриць дуже перепудився і заверещав.

– Цить, дурню! – кричали на нього сміхованці-хлопці, що, почувши стук, засіли були за дверми і зробили Грицеві таку несподіванку.

– Ой-ой-ой-ой! – верещав Гриць. Хлопці злякалися, щоб не почув професор, і почали Гриця зацитькувати.

– Цить, дурню, то так годиться! Хто до дверей стукає, того треба по плечах постукати. Ти того не знав?

– Не-е-е зна-а-в! – відхлипнув Гриць.

– Чому не знав?

– Бо я-а пе-е-лсий ла-а-з у сколі.

– Перший раз! а! – скрикнули хлопці, мов здивовані тим, як можна перший раз бути в школі.

– О, то треба тебе погостити! – сказав один, поскочив до таблиці, взяв зі скриночки доб-

рий кусник крейди і подав Грицеві.

– На, дурню, їж, а борзо!

Всі мовчали і в ожиданці гляділи на Гриця, що обертав у руках крейду, а далі поволеньки вложив її в рот.

– Їж, дурний, а борзо! – наминали хлопці, а самі душились зо сміху.

Гриць почав хрупати і насилу з'їв крейду. Регіт у школі розлягся такий, аж вікна задзвеніли.

– Цого смієтеся? – спитав здивований Гриць.

– Нічого, нічого. Може, хочеш іще?

– Ні, не хочу. А сцо то таке?

– То ти того не знаєш? Отто дурний! Та то єрусалим такий, то дуже добре.

– Ой, не дуже добре, – сказав Гриць.

– Бо ти ще не засмакував. То годиться кожному їсти, хто перший раз приходить до школи.

В тій хвили увійшов професор. Усі хлопці, як сполошені горобці, попірסקали до лавок, тільки Гриць зостався зі сльозами в очах і з губами, забіленими крейдою. Професор грізно зблизився до нього.

– Як називаєшся? – крикнув.

– Глиць.

– Що за Гриць? Ага, ти новий. Чому в лавці не сидиш? Чого плачеш? Чим забілився? Га?

– Та я їв єрусалим.

– Що? Який єрусалим? – допитувався професор.

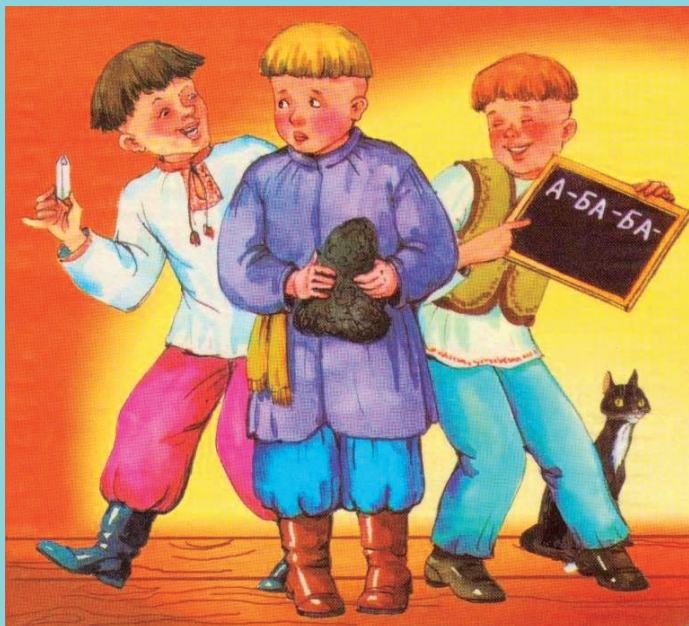
Хлопці знов аж душилися зо сміху.

– Та давали хлопці.

– Котрі хлопці?

Гриць озирнувся по хаті, але не міг нікого пізнати.

– Ну, ну! Йди сідай і вчися добре, а єрусалима більше не їж, бо будеш битий!

Марія ЧУБІКА

Внучка

Вже середина серпня, а сонечко все шле нам на землю свої гарячі промені. Воно ошасливилює дівчурку та молодь, які ще купаються у Тисі, бо вода така тепла-тепла.

Їхні веселі крики заманили і мене на берег річки і я сіла із внуками на великий нагрітий камінь. Діток привезла невістка до мене на кілька днів, бо в неї вдома ремонт. Василько старшенький і в нас скоро подружився із сусідніми хлопцями, з якими ходив купатися, а от меншенька внучка ніяк не може призвичаїтися зі мною та сусідськими діточками.

Я вже водила її садом, показувала різні квіточки, з яких робила букетики, щоб подарувати мамі, коли та приїде.

– Зоряночко, дивись – це білі ромашки, а ці голубенькі – то дзвіночки. Тут ще є жовті квіточки звіробою, – і я показала їх дівчинці.

Далі в садку ми рвали жовті стиглі груші та червоні кругленькі сливки і смакували ними.

– Які солодкі, – говорила мала, але я відчувала, що вона сумує за мамою, тому раз у раз і каже:

– А я дуже люблю мою маму і татка теж!

І вже крізь сльози, які котяться по її маленькому личеньку: «Я хочу додому! Хочу до мами!»

– Завтра приїде мама, серденько, завтра, – відповідаю я, щоб втихомирити її, а в мене самої сльози набігають на очі. Я крадькома витираю їх і веду її до кімнати.

Наступного дня вранці їдемо до міста і Зоряна на мить забуває про маму, про тата й Василька, і дивиться-не надивиться іграшками з магазину – їх стільки, скільки оком кинеш.

Ми купуємо те, що вибирає внучка: кілька гарних ляльок, великого бурого ведмедика, якого ледь тримає в руках, сірого зайчика та телефон червоного кольору.

– Навіщо тобі телефон? – запитала я.

– Як навіщо? Я хочу говорити із мамою, із татком, – відповіла і вже склала губи до плачу.

– Ну добре, добре. Будеш говорити і зі мною? – запитала я.

– Буду, буду, – пообіцяла Зоряна.

Я згадала, що Василько замовляв купити йому вудку та гачків, щоб і він зміг рибалити, як його друзі. Ми купили все те, а ще й зошити та гарну ручку, адже він буде вже учнем п'ятого класу.

Зоряна весь час дивувалася, як багато людей у місті та гарних багатопверхових будинків, багато магазинів зі всілякими товарами, але й гуркоту машин та автобусів. Я ледь встигаю на щось глянути.

І от уже післяобідня пора і нам треба встигнути на автобус, який повезе нас додому.

А до автобусної зупинки ще півгодини ходи.

Нарешті ми в автобусі. Змучена, внучка засинає на моїх колінах і, мабуть, їй сняться її іграшки. А значить, вона щаслива.

Ранком, проснувшись, вона подякувала мені за іграшки, поцілувала вперше за всі ці дні, і коли у дверях з'явилася її мама, вона верескнула-скрикнула:

– Мама, моя мама прийшла!

– і кинулася їй в обійми і довго її так тримала, роздивляючись її й цілуючи.

Опісля швидко почала вдягатися, складати іграшки в сумку, але коли глипнула на мене і побачила сльози, які котилися по моїм зморшкватім обличчі, наблизилася до мене й запитала:

– Бабусю, ти плачеш за мною? Не плач, не плач, я ще приїду! – а потім своїми пальчиками витирала мої непрохані сльози, які все котилися й котилися по обличчю.

Нарешті вони рушають в дорогу і довго махають мені рукою. Я стою й радію за внучку, яка так любить свою маму!

Прикмети серпня

Серпень – кінець літа, останній місяць тепла й сонця. У цей місяць уже можна відчувати наближення осені. У цьому місяці запасали їжу на всю зиму, тому серпень, по прислів'ю, кормив усю зиму.

1 серпня

Мокро в цей день – і осінь буде мокрою, сухо – і осінь теж буде сухою.

Якщо дощ, то на наступний рік уродиться жито.

2 серпня

Помітили, що якщо в цей день сухо, то шість тижнів буде сухо, якщо в цей день дощ, іти йому ще шість тижнів.

7 серпня

Якщо ранок холодний, то й зима холодна.

Яка погода до обіду, така й зима.

9 серпня

Передосінній збір лікарських трав.

12 серпня

Кращий строк посіву жита – родиться добре.

15 серпня

По тому, які дні 15-19 серпня, визначають погоду на вересень-січень.

16 серпня

Якщо в цей день вітер з вихрами – очікуйте сніжну зиму.

19 серпня

Сухий день передвіщає суху осінь, мокрий – мокру, а ясний – сувору зиму.

21 серпня

У цей день звичайно сильні вітри.

Який день – такий і весь січень.

23 серпня

Якщо в цей день сильна жара або сильні дощі, то буде так довго всю осінь.

27 серпня

Якщо журавлі полетять, то до середини жовтня чекайте морозів, не полетять – зима пізніше прийде. Якщо на дворі буря – до непогожого вересня.

31 серпня

Товсті коріння полиню – до врожайного року.

(Початок на 4 сторінці)

– Я... Я... – він безпомічно дивився на своїх товаришів, але вони потупили свій погляд у землю, немов соромлячись зустрітися з лисеням поглядом.

І лише Сіряк грізно дивився на малого і злегка підняв зігнуту в кулак лапу, мовляв: «Дивись, що бовкнеш, а то я...»

– Якщо не зізнаєшся, то весь табір буде покараний і всі батьки дізнаються про цей випадок, – застерезив завідуючий.

– Це... це... – тремтів голос Рудька, але він все не наважувався назвати справжнього винуватця.

– Рудько не винен, – виступив уперед Вколько, – це я його примусив принести мені цигарки.

Настала глибока тиша. Здивувалися не тільки звірята й вовк, здивувався і завідуючий, і сам Рудько. Такого він від свого друга не сподівався. Взяти провину на себе! А він же, Рудько, навіть уникав його останнім часом, бо його дратувало те, що Вкольку не подобалася його дружба із Сіряком. І лише тепер він зрозумів, яка це була дружба, і хто був для нього дійсно другом, даючи йому мудрі поради і не залишивши напризволяще у скрутній ситуації.

Вколька, звичайно ж, відіслали додому. Але, повернувшись з табору, Рудько прийшов до їжачка додому, попросив вибачення у його батьків і пояснив усю ситуацію. А Вколька на нього не сердився. Він простягнув до друга свої лапки і обійняв. Правда, не дуже міцно, адже він не хотів поколотити свого друга. Зате дуже щиро...

Для виготовлення рамки для фото своїми руками тобі знадобляться: звичайна фоторамка з фанери або дерева, садові ножиці, акрилова фарба коричневого кольору, відрізок поролону, клей-пістолет, близько 50-ти гілочок діаметром до 0,5 см, штучні квіти, декоративний мох.

1. За допомогою відрізка поролону пофарбуй звичайну дерев'яну фоторамку коричневою фарбою. Залиш на 1 годину.

2. Наріж гілочки на дві купки. Гілочки першої купки мають бути трішки довгими, аніж довжина фоторамки, гілочки другої – трішки довгими, аніж її ширина.

3. За допомогою клею прикріпи гілочки до заготовки. Клей потрібно на-

Рамка з гілочок

носити лише в місцях дотику гілочок до рамки.

4. Наступні гілочки приклеюй до вже закріплених. На тонькі можна взагалі не наносити клей, натомість лише можна переплітати їх із грубішими.

5. А тепер – декорування. Прикрась фоторамку декоративним мохом та штучними квітами.

Таким самим способом, але прикрасивши замість моху жовтим листям і жолудями чи ялиновими гілочками й шишками, можна зробити осінню та зимову фоторамку. Успіхів вам та фантазії!

Підготувала Л. Дорош

? Відгадай ?

Вся пшениця у сніпках,
а солома – у стіжках.
Урожай в полях зібрав,
у комору заховав
(Серпень)

Сам вечірньої години
Заховався в кущ малини.
Та на дуду голосну
Грає пісню чарівну.
(Соловей)

Сіла пташка на дубку,
Завела своє: ку-ку!
Стрепенувся їжачок,
І зайці, й козулі:
Всіх збудив той голосок –
Пісенька...
(Іглюк)

Хто в гайку біля доріжки
Тут стоїть серед трави?
Без чобіт – єдина ніжка,
Капелюх – без голови.
Мабуть, хоче в козубок
Симпатичний цей ...
(Ходиді)

Іван ФРАНКО

РІПКА

Був собі дід Андрушка, а в нього – баба Марушка, а в баби – донечка Мінка, а в дочки – собачка Хвінка, а в собачки – товаришка киця Варварка, а в киці – вихованка мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, грабельками підпушив; зробив пальцем дірку та й посадив ріпку. Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка була, потім, як буряк, потім, як кулак, потім, як два, а наприкінці стала така, як дідова голова...=-

Тішиться дід, аж не знає, де стати. «Час, – каже, – нашу ріпку рвати!» Пішов він на город – гуп-гуп! Узяв ріпку за зелений чуб: тягне руками, уперся ногами, – мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город – гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда – за плече. Тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку: «Ходи, доню, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город – гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда – за сорочку, дочка бабу – за торочку. Тягнуть руками, упираються ногами.

Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку: «Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город – гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда – за сорочку, дочка бабу – за торочку, собачка дочку – за спідничку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город – гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда – за сорочку, дочка бабу – за торочку, собачка дочку – за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сіроночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город – гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда – за сорочку, дочка бабу – за торочку, собачка дочку – за спідничку, киця собачку – за хвостик, мишка кицю – за лапку.

Як потягли – та й покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід – на бабу Марушку, баба – на дочку Мінку, дочка – на собачку Хвінку, собачка – на кицю Варварку, а мишка – шусть у шпарку!

Добривдень, родино!

Вірші Л.Ямкового

Музика О.Злотника

Cm Fm G Cm Fm
 Пли-ве хма-ри-нонь-ка по не-бу си-ньо-му, спі-ва-є пта-шеч-ка
 B Eb C7 Fm B Eb Cm
 у виш-ня-ку. Мо-я ха-ти-нонь-ко, мов яс-на зі-ронь-ка, - у ці-лім
 Fm G Cm G Cm
 сві-ті не знай-ти та-ку. // знай-ти та-ку.
Приспів. Cm Fm B Eb
 Доб-рий день, то-бі, мо-я ха-тень-ко, і ці-лу-ю я сво-ю ма-тін-
 C7 Fm B Eb Fm Cm
 ку, при-гор-та-ю-ся я до ба-теч-ка, доб-рий день, сест-ро, й то-бі,
 G Cm C7 Fm B
 бра-ти-ку. Доб-рий день, у-ся мо-я ро-ди-но, Де б я не бу-
 Eb Cm Fm
 ла, до те-бе ли-ну. І від щас-тя ви-ро-ста-ють кри-ла, -
 G Cm
 я ж до те-бе пта-шко-ю ле-ті-ла.

Іван ФРАНКО
(1856-1916)

У долині село лежить

У долині село лежить,
понад селом туман дрижить,
а на горбі край села стоїть кузня немала.
А в тій кузні коваль клепле,
а в коваля серце тепле,
а він клепле та й співа,
всіх до кузні ізвива.
«Ходіть, люди, з хат, із поля!
Тут кується краща доля.

Ходіть, люди, порану,
вибивайтесь з туману!»
Та тумани хитаються,
понад селом згущаються,
розляглися по полях,
щоб затьмити людям шлях.
Щоб закрити їм стежини ті,
що вгору йдуть з долини,
в тую кузню, де кують
ясну зброю замість пут.

Розвивайся ти, високий дубе ...

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Розпадуться пута віковії,
Прокинуться люди.

Розпадуться пута віковії,
Тяжкі кайдани,

Непобіджена злими ворогами
Україна встане.

Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна, нероздільна.

Щезнуть межі, що помежували
Чужі між собою,
Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою.

«Діти ж мої, діти нещасливі,
Блудні сиротята,
Годі ж бо вам в сусід на услужі
Свій вік коротати!

Піднімайтесь на святе діло,
На щирую дружбу,
Та щоби ви чесно послужили
Для матері службу.

Чи ще ж то ви мало наслужились
Москві і ляхові?
Чи ще ж то ви мало наточились
Братерської крові?

Пора, діти, добра поглядати
Для власної хати,
Щоб газдою, не слугою
Перед світом стати!»

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Гей, уставаймо, єднаймося,
Українські люди!

Єднаймося, братаймося
В товариство чесне,
Хай братерством, щирими трудами
Вкраїна воскресне!

Символи України

(І граємося, і вчимося!)

1. Прочитайте і вивчіть напам'ять нижчеподаний вірш.

*Ми різні з материнської колиски,
Та всі ми діти щирої землі.
В родині вільній всі ми – українці,
Ми України доньки і сини.*

*Вона добро несе в новітній світ,
Довічну віру й пісню солов'їну.
Тож пам'ятаймо пращурів завіт –
Любити Україну!*

*Правічна і нескорена земля
Хлібами сходить у прийдешню днину.
Допоки світить праведна зоря –
Шануймо Україну!*

2. Україна дуже велика. Безліч річок, великих і малих, несуть свої води в різні куточки української землі та за її межі. Серед них одна з найбільших річок у Європі – красень Дніпро. На його берегах стоїть столиця цієї держави. Як вона називається?

3. Кожен народ має народні символи. Народні символи – це те, що найбільше любить і шанує даний народ. В одних народів їх більше, в інших менше. Називаючи народний символ, можна дізнатися, про яку країну йде мова. Українці мають свої традиції, які споконвіку шанують і бережуть. Це батьківська хата, материнська пісня, святий хліб, вишитий рушник, червона калина, зажурена верба, хрещатий барвінок, дивовижна писанка, вірний своєму краю лелека. А ще існують державні символи. Назвіть декілька з них. (До Державних символів України належать Державний Прапор, Державний Герб та Державний Гімн, які є розпізнавальними знаками країни.)

4. Прочитайте легенду про виникнення тризуба, прапора і гімна.

Давно-давно жила колись жінка. І було у неї три сини. Росли сини чесними, сміливими, дуже любили свою матусю, готові були віддати за неї своє життя. Попідростали і вирішили піти у світ прославляти свою матір. Вирушив у дорогу найстарший син. Мати на згадку подарувала йому золоту корону з трьома промінцями. Пішов син між люди. І за трипроменевою корону, яка зігрівала людей і

вела вперед, показувала шлях до кращого життя, дали першому синові ім'я Тризуб.

Настала черга середнього сина. Йому мати в дорогу подарувала жовто-блакитний одяг. Своїми звитяжними справами прославляв він свою матір. Одержав середній син ім'я Прапор.

А там, де був наймолодший син, завжди лунала дзвінкоголоса пісня. Адже мама своєму наймолодшому синові подарувала соловейків голос. І одержав син за свій джерельний голос, величний спів ім'я Гімн. І з того часу йдуть поруч три брати – Тризуб, Прапор, Гімн і прославляють рідну неньку.

5. Як ви знаєте, Державний Прапор України – це стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів. Як ви гадаєте, що означають ці кольори? (Синій і жовтий кольори є державними кольорами України. Поєднання цих кольорів в українській символіці має давнє походження і трактуватися може по-різному. Жовтий – це колір безмежної хлібної ниви, золоті пшениці – символу миру й достатку, а також це колір сонця, без лагідних променів якого неможливе життя. Синій колір – це безхмарне синє небо, символ миру; це і чиста вода українських річок.

Поєднання цих кольорів на українському прапорі символізує чисте, мирне, безхмарне небо над жовтим колоссям хлібної ниви. Синьо-жовте сполучення на українському прапорі – одне з найдавніших. Він втілює віковічні прагнення українського народу до миру, праці, краси.)

6. Проведіть конкурс найкращого знавця приказок та прислів'їв про Батьківщину, Україну, рідний край.

- * Без Батьківщини немає людини.
- * Будь-кому мила своя країна.
- * Україна – мати, за неї треба головою стояти.
- * Грудка рідної землі дорожча за золото.
- * Де був, там будь, а свій кут не гудь.
- * За морем тепліше, та вдома миліше.
- * Людина без Вітчизни, як соловей без пісні.
- * Рідна земля – мов колиска золота.
- * Там земля мила, де мати народила.
- * Україна одному до границь його ланів, а другому від колиски до гробу серед злиднів.

Підготувала Л. Дорош

День пам'яті пророка Іллі

(Сторінка народознавства)

2 серпня святкують пам'ять найбільшого з пророків – Іллі. Це важливе народне і релігійне свято для православних християн і слов'янських народів як в минулому, так і зараз. Ілля жив у IX столітті ще до народження Ісуса Христа. Святого Іллю шанують і звертають до нього молитви. Його вважали чи не всемогутнім, тому до нього зверталися із проханнями про допомогу на полюванні, на лікуванні, на любовному поприщі. В силах пророка було покарати погану людину, позбавити грішника врожаю, відновити справедливість. Він же може захистити праведника від бід і нечистого духа, допомогти мисливцеві і шукачеві скарбів, врятувати молодят від псування і інше. А головне – Ілля спроможний передікати засуху і в той же час молитвами викликати дощові хмари. В народі і зараз вірять, що благочестивим людям пророк допомагає – поливає їх посіви дощем, усуває шкідників. До грішників Ілля безжалісний – їх поля страждають від згубного граду. В народі пророк Ілля сприймається як посередник між небом і землею.

Традиційно тиждень перед святом дотримувалися посту. В день пам'яті пророка християни ніколи не працюють в полі чи на городі, бо зусилля будуть марними. Вважалося, що урожай може згнити, плоди і листя опадуть і зів'януть, сіно згорить, худобу загризуть вовки. Зате можна займатися пасікою, бо з бджолиного воску робляться церковні свічки. А ще у цей день проводять богослужіння і молитви. Особливо молилися святому про дарування дощу або про настання сонячної погоди, залежно від обставин. Також влаштовують хресний хід. Селяни замовляли в церкві особливий молебень на честь Іллі, щоб святий зробив зерно врожайним. Після служіння нерідко проходили багаті частування, для яких жінки обов'язково пекли обрядові хліби з борошна нового врожаю. Селяни казали: «На Іллі новий хліб на столі».

Згідно легендам, гримання грому – це стукіт кінських копит, які видають запряжені в колісницю коні Іллі. Взимку пророк подорожує по небу на санях, тому грому не буває. Іконописці зображали його сидячи на колісниці з вогненними колесами, що оточена з усіх боків полум'яними хмарами і запряжена чотирма крилатими кінями. А ще існує легенда, що коли біси повстали проти Бога, то він наказав Іллі прогнати нечисту силу з неба. Відтоді

святий Ілля й ганяється за бісами, пускає в них вогненні стріли: громи і блискавку. Тому напередодні свята з будинку прибирали блискучі предмети, обкурювали житло пахощами, щоб захиститися від потрапляння блискавки.

За переказами, у день святкування Іллі і опісля вже не можна купатись. «Після Ілля купається тільки свиня», – казали люди. Вважали, що з цього дня вода стає холодною. Пояснення є різні. Хтось каже, що пророк опустив у воду шматочок льоду і після купання можна сильно застудитися або на шкірі з'являться нариви. Найбільш розповсюдженим є варіант, що Ілля їздить на конях по небу, і від швидкого бігу один з коней втрачає підкову, яка падає у воду. Відповідно вода холоднішає.

Але якщо в Ільїн день іде дощ з грозою, то таку дощову воду збирають і зберігають. Дощова вода в цей день незвичайна, вона здатна вилікувати і змити з людини негаразди. «Хто потрапив у цей день під дощ, той запасся здоров'ям на весь рік». Також під час дощу 2 серпня не можна шуміти, кричати, бігати, стояти під деревом, стріляти, перебувати у воді. Найкраще перечікувати грозу в будинку, старанно замкнувши двері і закривши вікна. Добре в цей час помолитися до святого з проханням про захист і поставити перед іконами запалені свічки, перехрестити себе і все навколо. На голові під час молитви у жінок має бути хустка.

У старі часи існувало повір'я, що Ілля жорстоко карає нечисту силу, тому злі духи ховаються від пророка, вселяючись в диких і домашніх звірів. Саме з цим пов'язаний ще один звичай – не випускати худобу і домашніх улюбленців на вулицю і не впускати їх в будинок 2 серпня. Якщо тварина вийде за межі господарства, в нього може вселитися нечисть, яка пробереться в оселі у вигляді домашнього улюбленця. Люди боялися не тільки нечистої сили, але і гніву пророка – в будинок, в якому нечисть завелася, Ілля міг вдарити блискавкою.

Пророк Ілля був тісно пов'язаний із реальним життям людей на землі за час свого життя. Для сучасних християн він є постійно присутній у насущних потребах, в яких до нього звертаються. Тож обов'язково в День пам'яті пророка Іллі відвідайте церкву – таким чином, можливо, заручитесь підтримкою великого пророка на весь рік!

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

Дорогі діти!

Літо минуло. Вже скоро навчальний рік починається. Для першокласників хвилювання найсильніше. А ще цей 2016 рік – рік видатного поета Івана Франка, творчий подвиг якого відзначатиме усе світове українство.

«Дзвоник» долучається до цієї благородної, високої справи, подаючи дещо із творчості Каменяра. Читайте і набирайтесь мудрості.

**Дарія Добре, 10 років,
с. Верхня Рівна**

**Деніса Маляр, 3 роки,
с. Луг над Тисою**

**Дарія Дебрець, 11 років,
с. Родна**

**Влад Герлан, 12 років,
м. Сігет**